

Obsah

1	Základní charakteristika lidského společenství	1
2	Virtuální svět náhradních činností	7
3	Rozdílné priority mužů a žen	14
4	Soužití mužského a ženského světa	16
5	Typické příznaky, jejichž důsledkem je nerovnováha obou světů	18
6	Shrnutí problematiky	22
7	Jak hledat vhodné cesty a metody k řešení a nalezení rovnováhy	27
8	Příklady rozdílného nazírání mužského a ženského světa na problém	31
9	Zkušenosti a poznatky ze života	40
10	Ohlasy v tisku korespondující s mými názory	
	Chyba! Záložka není definována.	
	Použitá literatura	48

1 Základní charakteristika lidského společenství

1.1 Dva světy lidského společenství

Lidské společenství, přesto, že jde o společenství sociálně – kulturní, je stejně jako společenství jiných živých tvorů ovládáno především biologicky, svými pudy¹. Pohlavní pud má jiné důsledky pro život muže a jiné pro život ženy. Úloha žen v reprodukčním procesu je mnohem více náročná a ženu zaměstnává na plný úvazek po celý život. Pro muže uplatnění pohlavního pudu nepředstavuje v životě nijak velkou zátěž. Ženě na rozdíl od muže zbývá mnohem méně energie pro realizaci pudu uplatnění, seberealizace. Muži mají pro realizaci tohoto pudu naopak velký prostor. Ale zároveň platí, že žena nachází své uplatnění a seberealizaci právě ve své úloze, vyplývající z důsledků realizace pohlavního pudu, tedy v mateřství. Muži musí naproti tomu pro realizaci pudu uplatnění hledat jiné způsoby a metody, jak tento svůj pud uspokojit. Z této skutečnosti plyne rozdílné postavení muže a ženy v lidském společenství. Vede k vytvoření dvou světů – mužského a ženského² Oba světy jsou si rovnocenné, i když jsou rozdílné. A jedině rovnováha obou světů přináší lidstvu užitek.³

Obecně se jeví svět mužů a svět žen jako dva dost rozdílné světy. Muži i ženy vnímají rozdíly obou světů i příčiny těchto rozdílů nesejně. Ani muži ani ženy v moderní společnosti⁴ však oficiálně nepřipouštějí, že rozdíly jsou dány vrozeným

¹ **Pud**, psychologie označení pro sílu, energii, která vede (pudí) jedince k cílené činnosti, k určitému chování; nutkání vycházející ze základních životních potřeb, pocitové stavy vedoucí k jejich uspokojení (sebezáchova, hlad, vyměšování, sex), na rozdíl od "chtění" a instinktu (který vyvíjí jednání nutné k uspokojení pocíťované potřeby). Kvantitativní uspořádání pudů a jejich hierarchizace jsou různé. Za základní se považují pud sebezáchovy (označení potřeb směřujících k zachování života jedince), pud pohlavní (biologicky založená potřeba páření sloužící k zachování druhu), pud uplatnění, seberealizace (výraz potřeby sociálního akceptování).(1).(1)

² O ženském světě hovoří např. Alena Vodáková, která ženský svět označuje do kategorie vlastního světa, v němž platí určité vztahové sítě, struktury a rámce, něčeho, v čem se pohybujeme a co má vlastní řád a specifickou, i když třeba těžko postižitelnou atmosféru. Ženy si vytvářejí, konstruují vlastní svět ve výše uvedeném smyslu (1)(1)

³ Rovnocennost a rozdílnost obou světů a význam jejich rovnováhy zdůrazňuje Desmond Morris. (18) (18)

⁴ **Společnost moderní**, typ sociální organizace vyvíjející se od počátku průmyslové revoluce. Termín blízký termínu společnost industriální. Společnost založená na tržním mechanismu, trhem zprostředkovaných odosobněných vztazích s proměnlivou sociální strukturou a vysokou sociální mobilitou a s tím souvisejícími potížemi lidské sebeidentifikace (nemožnost ztotožnit se s jednou hlavní sociální rolí). Mocenský rámec je vytvářen moderním státem s jeho odcizenými mechanismy (profesionální byrokracie, systém školství a sociální péče, povinná vojenská služba ap.); intervence státu do každodenního života občanů dosáhla velké intenzity, domácí ztrácí postavení univerzálního a soběstačného subjektu sociální reprodukce. Nejrozšířenější formou rodiny se stává malá rodina (rodiče, děti), jejíž jednotlivé funkce postupně přebírá stát (výchova, vzdělání ap.). Namísto stavů se uplatňuje

chováním⁵ a chování získané⁶ tyto základní rozdíly ženského a mužského světa může ovlivnit jen málo.

Muži i ženy jsou vychováni v přesvědčení, že člověk realizuje svůj život zejména na základě získaného chování. Moderní společnost nechce připustit, že vrozené chování náš život determinuje mnohem více. Myslím si, že pokud uznáme za možnou tuto pravdu, budeme schopni mnohem lépe koordinovat soužití mužského a ženského světa, odstraňovat příčiny napětí a dosahovat vzájemné harmonie a dostatečný prostor pro realizaci obou světů. Neměli bychom se bát této determinace, která je sice omezením naší osobní svobody, ale osobní svoboda má skončit tam, kde by vedla k omezování osobní svobody jiného jedince. A naše emancipační procesy k omezování osobní svobody jedněch na úkor druhých, v podstatě směřují.

*třídní rozvrstvení společnosti. Rozdíl mezi společnostmi moderní a jí předcházející společností tradiční odpovídá rozdílu mezi termíny Gemeinschaft-Gesellschaft. V současnosti je společnost moderní stavěna do protikladu ke společnosti postmoderní **Postmoderna**, postmodernismus – evropský myšlenkový směr poslední třetiny 20. stol. Zaměřen proti doposud převládající (moderní; viz též moderna) koncepci jedině pravdy a jediného cíle. Usiluje o alternativnost lidských přístupů ke světu, odmítá vizi intelektuální a kulturní nadřazenosti západní civilizace i nadřazenost racionality v procesu poznání. Základním požadavkem je pluralita názorů a jejich zrovnoprávnění. Zpochybňován je optimismus historického vývoje západní civilizace i pojetí dějin jako postupného překonávání dřívějších fází. V užším smyslu se postmodernou rozumí filozofie postmoderní a postmoderní umění. Hledání alternativních cest v různých oborech lidské činnosti postmodernu spojuje s hnutím New Age.*

New Age [njú ejdž], nový věk; hnutí usilující o odlišné prožívání skutečnosti oproti racionálně kauzálnímu a účelovému přístupu klasické vědy a filozofie. Podle astrologické symboliky přicházející nový věk Vodnáře vystřídá éru západní civilizace vyrostlé na patriarchálním křesťanství (věk Ryb). New age byl původně reprezentován (v 70. letech 20. stol., nejprve v USA) předními fyziky, biologi a dalšími vědci, kteří se inspirovali starými esoterními a mystickými systémy. V současnosti new age charakterizuje všeobecný zájem o “nesoutěživé” formy života, o jeho “novou kvalitu”, o alternativní hodnoty. New age spojuje odlehlé oblasti: nejnovější poznatky vědy i hermetické nauky staré tisíce let; tradice Orientu, raného křesťanství i jiných kulturních okruhů (šamanismus ap.). Rozvíjí se skupinová terapie, vzniká new age umění, např. relaxační a meditační hudba atd. Často se však v new age objevují pokleslé formy okultismu, nekritické iracionálno, pragmatismus a komerční zájmy. (1) (1)

⁵**Chování vrozené**, etologie, psychologie chování potencionálně existující již v okamžiku narození jedince, které se může realizovat později, v průběhu jeho ontogenetického vývoje, kdy je vyvoláno působením jak vnějších faktorů, tak vnitřních stimulů; Je geneticky zakódované (fixované), nedá se naučit ani učením zásadně změnit. (1)(1)

⁶**Chování získané**, etologie, psychologie chování, které se vytvořilo během ontogenetického vývoje jedince, obvykle na základě učení. V některých případech může do jisté míry modifikovat projevy chování vrozeného. U bezobratlých živočichů se vyskytují jen jednoduché projevy chování získaného, jejichž podstatou však jsou procesy vrozené, zejm. instinkty. U obratlovců stoupá podíl chování získaného v závislosti na stupni jejich fylogenetického vývoje. (1)(1)

Určitý názor, že lidské chování je výsledkem vrozeného chování, se projevuje v sexismu.⁷ Tento názor je však opět ovlivněn mužským pohledem na tuto skutečnost, mužským šovinismem⁸.

Pokusím se vykreslit moje vidění tohoto problému, problému mužského a ženského světa. Je to můj přínos ke gender studies⁹.

Hned na začátku mého výkladu chci zdůraznit jednu věc. Lidé po přečtení této práce mají pocit, že v mém pojetí je ženský svět světem rodiny a mužský svět je svět veřejného života. Docházejí k závěru, že odpírám mužům svět rodiny, že na základě argumentů v práci uvedených vyplývá, že muži vůbec neumějí nebo nechtějí žít v rodině, nemají potřebu starat se o rodinu, vychovávat děti. A s tím apriori moji čtenáři nesouhlasí. Jenže v textu nic takového není. Nedorozumění vzniká z toho, že biologické funkce v rodině a s ní související pud uplatnění mužů a žen není vyvážený. Ženy nacházejí v mateřství mnohem větší uspokojení než muži v otcovství. Muži proto hledají uplatnění ve veřejném životě mnohem intenzivněji než ženy, a jiným způsobem, než vyhovuje ženám.

Životem v rodině se vlastně vůbec v práci nezabývám. Hlavní problém, na který se v práci soustředím, je nerovnováha světa mužů a žen ve **veřejném životě**.

Souhlasím však s tím, že řešení této nerovnováhy musí jít ruku v ruce s řešením soužití obou světů v rodině. Dochází tak k určitému zjednodušení problematiky, které však na druhé straně může pomoci k zprůhlednění dílčích problémů a jejich lepšímu pochopení.

Pojem rodina a veřejný život se velmi obtížně definuje. K vysvětlení obou pojmů lze alespoň orientačně použít definice z oboru práva.¹⁰ Podle definic uvedených

⁷ **Sexismus**, druh předsudečného mínění, resp. diskriminující praxe vůči druhému pohlaví; jeho jádrem jsou postoje individuů či sociálních kolektivů založené na stereotypech spjatých se sexuální rolí. Tyto stereotypy zahrnují jako své východisko představu o různých vzorcích chování odpovídajících odlišnostem pohlaví a zároveň směřují k vyvozování hierarchického vztahu mezi pohlavími a z něj vyplývající oprávněnosti nadvlády jednoho pohlaví nad druhým. Nejčastěji je sexismus namířen vůči ženám v rodinných a zaměstnaneckých vztazích nebo v oblasti veřejné politiky. Kořeny sexismu jsou obvykle spatřovány ve vývoji původní dělby práce a z ní odvozené různosti sexuálních rolí, resp. v různosti fyziologických předpokladů obou pohlaví (např. psychoanalytická teorie nebo koncepce sexuálního dimorfismu). Za formu projevu sexismu, chápaného jako diskriminace, je zejm. v USA pokládáno tzv. sexuální obtěžování (sexual harassment), které je americkými zákony zakázáno jako protiprávní. Podstatou sexuálního obtěžování je sexuální diskriminace v zaměstnání, která spočívá v návrzích, projevování pozornosti či náklonosti, resp. podobných typech slovních či fyzických kontaktů, které mají sexuální zaměření. (1)(1)

⁸ **Šovinismus**- přeneseně v ideologii a terminologii současného radikálního feministického hnutí slepá víra v samozřejmou nadřazenost muže nad ženou (tzv. mužský šovinismus). (1)(1)

⁹ **Gender studies** [džendr stadys], v sociální antropologii studium rolí mužů a žen obecně. Na rozdíl od feminismu nemá tak silný politický náboj a nesoustřeďuje se pouze nebo dominantně na studium a kritiku postavení ženy(1)(1)

¹⁰ **Právo, dělení kontinentálního práva na právo veřejné a právo soukromé**; rozvinulo se díky recepci římského práva. Nejčastějším kritériem rozlišování je, že soukromé právo upravuje vztahy mezi sobě rovnými subjekty (občanské, obchodní,

v poznámkách pod čarou je rodina v mojí práci vymezena právem rodinným a veřejný život právem pracovním, obchodním, živnostenským a veřejným. Pojem veřejný život používá také , antifeminismus.¹¹ hnutí, proti uplatňování žen ve veřejném životě, proti právům ženy.

1.2 Ženský svět

Žena je tvůrce hodnot skrze mateřství sama od sebe. Pokud žena otěhotní, celý její organizmus se podílí na vytváření nového jedince, nové hodnoty. Každý nový jedinec je originál. Ženské tělo je tímto procesem tak zaujaté, že na nic jiného již energií neplýtvá. Touto skutečností je ženský svět determinován. Ženy již nemají energii ani zájem vytvořit si samy svůj ženský svět podle subjektivně tvořených zásad, vnášet do něj inovace v podobě novátorských pravidel hry, hledat další způsoby ztvárnění pudu uplatnění apod. Pro ženu je řada věcí natolik objektivně daných, že ji ani nenapadne přikládat nějakým subjektivním pravidlům hry, vytvořených člověkem (např. legislativa, organizační struktury společnosti, procesní pravidla vykonávání některých činností apod.) principiální význam. Žena není k těmto skutečnostem vnímavá. Pokud žena vstoupí do mužského světa, kde tyto věci mají (mezi muži) vysokou prioritu, dochází zákonitě mezi muži a ženami k nedorozumění. Žena z

pracovní a rodinné právo), zatímco veřejné právo vztahy mezi subjekty navzájem nadřazenými a podřízenými (právo ústavní, správní, finanční, trestní a právo sociálního zabezpečení). Existují však i právní odvětví smíšená (např. právo živnostenské). Proti rozlišování veřejného a soukromého práva se rozhodně postavila ryzí nauka právní. (1)(1)

Právo veřejné, část právního řádu, ve které subjektem právního vztahu je na straně jedné stát, reprezentovaný některým ze svých orgánů, a na straně druhé fyzické nebo právnické osoby. Právní vztahy v právu veřejném nemají rovnou povahu jako v právu soukromém, protože stát zde vždy vystupuje vůči druhým subjektům jako subjekt nadřazený(1)(1).

Právo soukromé, právní předpisy upravující společenské vztahy, které vznikají mezi soukromými osobami; osoby mají v těchto vztazích rovné postavení. Přesná definice práva soukromého však neexistuje; **hranici mezi právem soukromým a právem veřejným nelze přesně stanovit**. Právo soukromé zahrnuje zejména právo občanské, právo obchodní, právo rodinné, právo autorské, právo vynálezecké. (1)(1)

Právo živnostenské, právní odvětví směřující jak prvky práva veřejného tak i práva soukromého a upravující společenské vztahy, které vyplývají z živnostenského podnikání.(1).(1)

Právo pracovní, právní odvětví práva soukromého; systém právních norem upravujících jednak vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, v jejichž rámci zaměstnanci vykonávají pro své zaměstnavatele práci a ti jim za ní poskytují odměnu, jednak vztahy vznikající při kolektivním vyjednávání a uzavírání kolektivních smluv mezi zaměstnavateli a odborovými orgány.(1)(1).

Právo rodinné, souhrn právních předpisů upravujících společenské vztahy mezi těmi, kdo hodlají uzavřít manželství, mezi manželi, mezi rodiči a dětmi, mezi členy rodiny i širší rodiny i mezi dětmi a těmi osobami, které vystupují na místě jejich rodičů.(1). (1)

¹¹ **Antifeminismus**, hnutí proti uplatňování žen ve veřejném životě, proti právům ženy.(1)(1)

pohledu mužů podceňuje některé formální náležitosti, platná pravidla hry a pod. Muži jim naopak přisuzují velký význam. Ženy těmto pravidlům mnohdy ani nerozumí, jejich podstata jim uniká. Pokud v tomto směru nedostanou školení, výchovu, vysvětlení, vůbec se v této problematice neorientují. Po zaškolení si však mnohdy vykládají domluvená pravidla, vytvořená muži, po svém, a jinak, než je chápou muži. Kazí pak mužům hru. Žena vždy nejdříve řeší problém a nezajímá ji, kdo problém zavinil. Viník je pro ni nepodstatný, protože z jejího pohledu je problém prvořadý, vznikl z objektivních příčin a nepředpokládá, že někdo jej mohl vyvolat záměrně, kvůli vlastnímu prospěchu, ambicím či jiným subjektivním důvodům. Žena vůbec nepředpokládá, že by člověk mohl cílevědomě vytvářet problémy, aby jejich prostřednictvím, skrze ně, řešil svoji potřebu realizace. Pokud se dají příčiny problému zjistit, pak je její starostí příčiny odstranit a ne potrestat viníka.¹²

¹² *Jediný problém, u kterého žena uznává subjektivní příčiny, je sokyně, která s ní soupeří o jejího partnera. Viníkem je samozřejmě tato sokyně, která jí narušuje její harmonický vztah s mužem.*